

Poština plačana v gotovini.

GRUDA

Štev. 6.

1930.

Leto VII.

**Ne
ustrašite
se**

še tako velikega pranja, kajti Schichtov RADION bo namesto Vas oskrbel polovico dela. Način je zelo enostaven in udoben.

1. Običajno namakanje preko noči. 2. Raztopiti Schichtov RADION v mrzli vodi in perilo 20 minut prekuhati. 3. Perilo najprvo v topli, nato večkrat v mrzli vodi dobro izplakniti.

Poskusite samo enkrat in uverili se bode, da Vam nobena stvar ne pripomore do tako lepega perila kot.

Schicht ov
RADION

VSEBINA ZVEZKA 6.

FR. MASTNAK: Večer na vasi. — JOŽE MARIN: Beda. — JANKO: Osvetnik.
— IVAN ALBREHT: Večer. — FR. ŠKRABAR: V Šumadiji. — ***: Sodobna
Rusija. — M. N.: Naše tekme. — Kotiček za dekleta. — Organizacija. — Razno.
— Za zabavo in smeh. — Uganke.

Celoletna naročnina „Grude“ znaša Din 30.—, Za dijake in vojake Din 20.—,
U. S. Amerika Dolar 1.—, Argentina 2 Pes. V podrobni prodaji stane „Gruda“
Din 3.—.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Miklošičeva c. 4. — Rokopise je
pošiljati uredništvu, naročnino, reklamacije, oglase itd. samo upravi. Cene oglasov
po dogovoru. — Rokopisov, ki jih ni naročilo, uredništvo ne vrača. — Urejuje:
Uredniški odbor. — Odgovarja: dr. Janže Novak, Linhartova ul. 20.

MR. BAHOVEC

PLANINKA
ZDRAVILNI
ČAJ

„PLANINKA“ ZDRAVILNI ČAJ

prenavlja, čisti in osvežuje kri, izboljša slabo prebavo,
slabotno delovanje čreves, napihovanje, obolenje mokra-
čne kisline, jeter, žolča in žolčni kamen.

Vzpodbuja apetit in izborno učinkuje pri arteriosklerozi.
Zahtevajte v lekarnah samo pravi „Planinka“ zdra-
vilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plom-
biranih paketih po Din 20.— z napisom proizvajalca:

LEKARNA MR. LEO BAHOVEC LJUBLJANA
Kongresni trg

NAJBOLJSI

v materialu
in
lepih opremah
so edino
GRITZNER

ADLER in KAYSER

šivalni stroji in kolesa, za dom in
obrt, pletilni švicarski stroj DU-
BIED, pisalni URANIA.

Ugodni plačilni pogoji - pouk brez-
plačen samo pri

Josip Petelinc
Ljubljana.

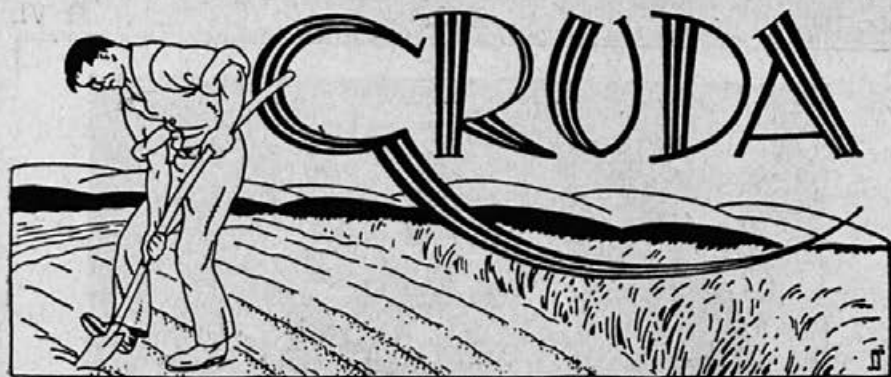
„MIFA“

Motor! Prvovrstna nemška kolesa, cena 2000 Din na zelo ugodne mesečne obroke. Enoletna garancija.

V vsakem kraju iščemo zastopnike (pripravno za kmetske fante kot postranski zaslužek, zglasite se pismeno ali osebno.)

„Centra“, trgovina koles in šivalnih strojev

**Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 7/III.
(Palača Vzájemne posojilnice.)**

MESTNIK
ZA KMETSKO
PROSVETO

Fr. Mastnak:

Večer na vasi.

Ko lunica, solnce fantovsko, Iz zbora doni v noč fantovski spev
razlije srebrni svoj svit, v veselje nam, deklicam v čast,
na vas čez ravni privriskamo iz drugih vasi priplava odmev,
dekleta gori buditi. od oken dekliških pa slast.

Za okni, s cvetjem zastrtimi,
dekleta šopke vijo
in v sladkem nemiru ugibajo
v katero smer fantje pojo.

Na vasi utihnil je spev kipeč
in luno so skrile megle —
„Poljub mi daj, dekle in šopek rdeč.
saj jutri nedelja je!“ —

Poletja žar.

Jože Marin:

Beda.

Temna, zakajena nizka soba. Par polomljenih stolov, v sredini šepasta črviva miza, v kotu kup cunj. To je vse. Ne vse; še nekaj prebivalcev je v izbi — velikih in malih.

„Le pijmo ga, pijmo
dokler živimo,
saj ne dobimo
ga kapljice tam ...“

Hreščeči, zapiti glasovi. „Še en glažek! Kaj, ga ni več? Prinesi ga!“

„Ni denarja; imam ga le še nekaj za kruh — otroci so lačni.“

„Prinesi, baba! Prinesi! Kaj lačni...!! „zavpije strašen glas in jo ošvrkne s srditim pogledom.

Ni si upala ugovarjati. S solzami v očeh, s sklonjeno glavo je odšla. Pri vratih so jo dohiteli proseči glasovi:

„Mati, meni kruha — Tudi meni! Vsem kruha!“ — — Ni se ozrla. Zaprla je vrata za seboj.

„Kaj vpijete, kaj kričite? Tiho! Žejni ste, ne lačni! Počakajte!“ se je drl glas pri mizi.

Boječa otroška telesca so se stisnila še globlje v kot. Usteca so onemela pod hudim pogledom, ob zapovedujočem glasu pijanega očeta.

„Vrzimo karte, da bo krajši čas, da pozabimo na žejo!“

„Dajmo! Prokleta žeja!“

„Kaj žeja — — Pik.“

„Goljuf! — Bodi pošten vsaj pri nas! Mar misliš, da ne vidimo? Saj nismo slepi!“

Vrata se odpro. Vstopi mlado, lepo dekle.

„Daj sem! Koliko si prinesla?“

Ona molči. Oči ji gore v zaničevanju do onih, ki sede ob mizi, telo pa ji trepeče v strahu pred udarci.

„Daj sem denar, ti pravim!“

„Ni bilo nič. — Nič nisem mogla dobiti — pustite me, ne tepite me — —“ odgovarja boječe.

„Poberi se na cesto! Ne vračaj se praznih rok. He, saj si mlada in čedna in za tako je moških kupcev dovolj! Ha — ha — ha — — Glej, da kaj ne iztakneš in da te ne primejo — — Razumeš? In dosti prinesi! Herc —“

Plaha, trepetajoča je odšla.

„Kaj je z vinom? Kje se le mudi tako dolgo — prokleta baba!“

„E, morda pa prinese ona kaj denarja! Saj veš — če hči ne, pa mati — haha! Dandanes nismo izbirčni!“

Iz kota se začuje zatajen jok, potem glasneje:

„Mati! Kje je mati? Jaz sem lačen — Jaz tudi — jaz tudi!“

„Tiho, sodrga beraška! Kaj cvilite? Saj bo prišla mati in vam prinese kruha in vina — kmalu. Samo mir!“

V robantanje in prepir so se odprla vrata — vstopila je mati.

„Mati — kruha! Kruha!“

„Kod hodiš tako dolgo. — Daj vino!“

„Na!“

Postavila je steklenico na mizo. Obup je sijal z njenega uvelega lica. Sklonila se je k otrokom:

„Tu imate kruha —“

Odlomila je tri kose. Hlastno so zvečila mala usta, ona pa je požirala solze.

Pri mizi so nanovo oživel. Med udarjanjem kart je hreščala pesem:

Pijmo ga, pijmo — — —

Janko:

Osvetnik.

Nande je dobro vedel, kako težko bi zadelo bolno mater, če bi znala kakšna nevarnost mu preti in na kako tenki niti visi njegova svoboda. Zato ji je vse prikrival.

A mati je vedela vse, dasi ji ni tega nihče povedal. Slutila je. Njen pogled je bil vedno za njim in na njem. Niso ji ušli njegovi zbegani pogledi in njegov nemir.

„Sinek, ti si potr in zbezan. Kot splašena ptica si, ki ne more nikjer obsedeti. Tvoje prsi so razboljene, ker nosiš v srcu prtajeno kletev. Ne smeješ se, ne poješ več.“

„Saj ni tako, mati,“ ji je skušal prikrivati.

„Takó je, sinek, in še hujše — nekaj mi pravi. In vendar ni greha v tvoji duši. Pač, en greh imaš: Da si sin ponižanega naroda in ljubiš svoj rod in njegov jezik; da preveč ljubiš svojo grudo. to je tvoj in tvoje matere greh.“

„Zakaj tako govorite?“

Položila je svoje koščeno roko na njegovo glavo in s trepetajočim glasom nadaljevala:

„Mogoče poslušáš poslednjič besedo svoje matere. Čuj jo, sinek, ker tako ljubiš svojo grudo. Čuj jo in govori jo celemu svetu. Prevpij in zamori z njo zle sile!“

Sin je strepetal in stisnil materino roko.

„Naši očetje so položili v to grudo svojo kri, svoje najkrepkejše sokove in najlepše sanje. Njih žuljave roke so krvavele, da so kljubovale solncu in burji. Zjeklenele ožgane mišice so spreminjale skale v plodno zemljo. In rodilo je kamenito polje in razpaljeni vinogradi, rodila je trata in ograda. In krepka pesem je zvenela čez naše gmajne, da je bila sanja še bolj plemenita in so bili nameni še bolj sveti. — Sinko, ta zemlja je sveta in ta sveta zemlja je samo naša.“

Oči so nepremično zrle na razpelo in ustnice so polglasno nadaljevale:

„Prokletstvo padí na onega, ki si lasti zemljo naših očetov!“

Sin je povesil glavo:

„Naši zemlji že hlapčujemo. Oropani smo njenih sadov še preden dozoré. Nič več ni toplega solnca, ni mladosti, ni pesmi. Za sužnje je le bič. Iz tisoč ran krvavimo in umiramo — —“

„In umiramo,“ je ponovila mati. „Križani, pomagaj!“

Zadnji traki zahajajočega solnca so padli na blede materin obraz. Sin je odprl okno. Kar zagleda, kako se dve črni postavi naglo bližata hiši. Obrne se k materi in se je oklene:

„Mati, prihajajo pome! Bežim. Kmalu se vrnem. Z Bogom.“

Mati je razumela. Ko je sin skočil skozi okno na dvorišče in izginil za vogalom, se je prestrašena splazila na kratki mostovž, da še enkrat pogleda za bežečim sinom. Dva strela sta počila.

„Sin moj,“ je zavpila in omahnila na tla.

Polagoma se ji je vrnila zavest. S težavo se je spravila v posteljo. Pod mrak je pritekla k njej močna, zdrava mladenka. Njeno zagorelo, a nežno lice se je skladalo z velikimi modrimi očmi, ki so jasno očitovale njeno mehko srce.

„Nande je srečno ubežal.“

„Hana, ti si? Hvala, otrok za srečno sporočilo!“

Nande je bežal kot ranjena zver. „Le v njihove roke ne!“ je venomer ponavljal in tekkel. Slednjič so mu postale noge težke. Mrak se je ulegel na zemljo, ko se je ustavil na svoji ogradi. Kakor da ga ni bil še nikdar videl, tako se je oziral po skladičastem kosu zemljišča. Na njegovem dnu je bila kot oglje črna zemlja. Prvi zeleni pasovi so se vlekli ob robu.

Ulegel se je na zid.

„Pred leti nisi bila taka, zemljica moja,“ je mrmral. „Koliko težkih dni je bilo treba, da smo pokrili tvoja kamenita rebra! Oče je kopal, mati in jaz sva raznašala zemljo po obronku doline. Jama pa je požrla skale. Še stojiš stolp, ki sem te zgradil z ostalim kamenjem. Hana mi je pomagala. Hana je dobra. Kako sladko se je nasmehnila, ko sva ga dogradila in ga obsula z jerovko. Vprašal sem jo: Hana, čegav bo stolp? Nisem vedel, zakaj sem jo vprašal.“

Kdo ti bo, zemljica, stregel? Kdo te bo ljubil z našim srcem? Ali boš rodila tudi onim, ki ti niso zgladili tvojih prsi?

Zaslišal je materine besede: „Sinko, ta zemlja je sveta in ta sveta zemlja je naša!“

Zaškripal je z zobmi, stekel ob robu zemljišča in se pognal v noč. Ustavil se je v Hanini dolini, obrastli z gostim leskovjem. Tam je bil kup listja, Hana ga je nagrahila. Zaril se je v kup in se zazrl v jasno noč. Ni mogel spati. Tisoč svinčenih misli mu je palilo možgane. Zvezde so mežikale tako prijazno, da je za hip pozabil na ta svet. Končno je zaspal. Sanjal je, da je pridrvelo v vas na tisoče jezdeccev in težkih voz. Nalagali so zemljo na vozove in jo z velikanško naglico odvažali nekam daleč, daleč. Najprej so opustošili nje-

govo dolino. Pokazala se je skala. Njegov stolp pa so razrušili in se hudobno smejali. Hana pa je naglo pobirala zemljo v svoje vreče in mu jih nalagala na hrbet. „Nesi, nesi, ta zemlja je naša!“ Tudi mati ji je pomagala. On pa se ni mogel ganiti z mesta.

Srce mu je močno bilo in vse potno čelo je imel, ko se je prebudil. Prva zora je vstajala v krasno jutro. Odpravil se je dalje. „Grem, a se vrnem.“

Čez teden dni bere mati njegovo pismo: „Ali se je poleglo? Ne morem vztrajati.“

Ni čakal odgovora. Nekaj ga je pognalo proti domu. Kakor pred dnevi od doma, tako je zdaj bežal proti domu. Z ogoljenega griča je zagledal sklenjene hiše svoje vasice. Tudi svojo kočjo je ločil. Zaznal je, kako so se postave premikale pred njo. Takrat so se oglasili zvonovi tako žalostno. Težka slutnja ga je pognala v beg.

Ravno se je kratek spreved ustavil na pokopališču, ko je dosegel rob majhne goščave blizu njega. Hana je stala ob grobu in jokala. Planil je čez vmesno njivo in se zagnal h krsti, ki so jo nameravali spustiti v grob.

„Mati!“ je kriknil, pokleknil pred krsto in jo objel.

Hana ga je povlekla od krste in prestrašeno viknila: „Beži!“

In zopet je bežal, ker so mu bili na sledu.

Pozno v noč se je oglasil pri Hani. Vedela je, da pride, zato mu je pripravila ležišče v hlevu. Tam sta se sešla. V kotu, pod malo sveto podobo, je Hana prižgala lučko.

„Na, to mi je izročila tvoja mati,“ mu je rekla in pomolila pismo. Hlastno ga je odprl.

„Ljubi moj otrok! Ni se mi izpolnila velika želja, da bi te še enkrat videla. Vem, da nisi smel do mene. A ko se boš zopet prikradel na svojo zemljo, boš dvakrat sirota, ker boš oropan tudi doma. S to bolestjo sem se ločila od življenja. Kam boš, otrok, brez doma in zemlje? Hiša je že prazna, ker je vzela Hana, kar vama more koristiti. Vem, da Hano ljubiš. Ne bo mi pokoja, dokler ne bosta s Hano svobodna na svoji zemlji.

Osveta ne izostane. Bodita srečna! Tvoja mati.“

Debele kaplje so močile pismo.

„Osveta ne izostane,“ je ponavljal. Obrnil se je k Hani in jo prijel za roko. Oba sta pokleknila pred lučko. Dolgo časa sta molčala. Potem je on naglo vstal.

„Hana, jaz moram odtod. Saj prideš za menoj? Taka je bila materina, taka je moja želja. In tvoja?“

„Tudi,“ je odgovorila tiho.

„Z Bogom, Hana!“

V velikem loku je zavil proti rojstni hiši.

Ko je odbila polnoč, je švignil plamen skozi okna. Udarilo je ob vaški zvon. Nihče ni gasil ognja.

„Imejte pepel moje zibelke,“ je mrmral osvetnik, bežeč skozi noč.

Ivan Albreht:

Večer.

*Nageljček na oknu
in za njim dekle.
Preko polja cesta,
fant po cesti gre.*

*Uka fant in poje,
deklica rdi,
nageljček pa z okna
mu v pozdrav dehti.*

Cvetje v poletju.

Fr. Škrabar.

V Šumadiji.

I.

Rad sem se odzval povabilu prijatelja, naj pridem za nekaj tednov k njemu v selo P. Ker sem bil iskreno naveličan belgrajskega poletnega prahu in soparice, mi je vlak prav prijetno drdral preko valovite Šumadije.

Čeprav je Šumadija razsežna pokrajina, je vendar po svojem značaju jako enotna. Domala vsa je v nizkem valovitem gričevju najpoložnejših pobočij in širokih hrbtov, ki so do temena preorani. Le plitke dolinice so v travnikih, ostala pokrajina je vsa pod zlato pšenico in še več pod brezkrainimi koruznimi polji; le semtertja jo oživlja zelen vinograd, prav redko majhen gozdič, edini ostanek nekdanj razširjenih hrastovih gozdov. Za nas gorjance je izgled nekoliko enoličen, a kot poljedelec se moraš zavzeti nad rodovitnostjo pokrajine. Zaslutiš rodovitnost in bogastva, da postajaš nevoščljiv radi našega kmeta, ki mu skopa zemlja ne vrača tako obilo.

Zemlja je dovolj peščena laporica sivkastih barv do črnice v dolinah a humozna plast je neobičajno debela, večinoma nekaj metrov. Kamenja ne vidiš skoro nikjer, kar ima to neugodno plat, da ni trdih cest in potov. Kot v Vojvodini in v Sremu so le široki kolovozi, ki se o prvem dežju spremene v blatne jarke.

Selišča leže večinoma po složnejših pobočjih in zdaleč napravijo prav prijazen vtis s svojimi belimi hišicami med gostim zelenjem sadnega drevja. Šumadija je namreč s sosednimi pokrajinami, ki leže južno od Save, dežela slivarstva in izvažja vsako leto na tisoče vagonov sliv. Vsak posestnik ima okoli hiše obširne sadovnjake in več stotin ali celo tisočev češpljevih dreves. Vasi so radi tega raztresene, prav obsežne, posebno tudi, ker so tudi po prebivalstvu velike.

Poedini dvorci (domačije) z vsemi poslopji, dvorišči, ogradami za ovce, prešiče in goveda, z vrtom in predvsem s sadovnjaki zavzemajo mnogo prostora. Zanimivo je, da je pri vsaki kmetiji tudi drevesnica, ki šteje nekaj sto dreves, večinoma akacije, ki raste brzo in ravno ter ima vsestransko uporaben les: ob pomanjkanju gozdov jim služi tudi za gradbeni les. — „Da je pri rokah za kako ročico ali toporišče“ — mi je dejal gazda Svetozar, prijeten in simpatičen mož, ki me je sprejel s pravo srbsko gostoljubnostjo.

Svetozarova kmetija je ena najboljših in najnaprednejša v vasi. Gospodar se zanima za vse, kar je v zvezi s povzdigo kmetijstva. Pri tem mu pomaga mlajši sin, ki je dovršil kmetijsko šolo. Rad se pogovarja o načinu kmetovanja pri nas, k mu je precej znano po pripovedovanju bivših avstrijskih ujetnikov. Vendar so njihova zemlja in razmere povsem različne od naših. Zemljo doli v Sumadiji nič ne gnojijo, predvsem zato, ker imajo malo goved in mnogo zemlje in pa ker jim ta tudi brez gnojenja dobro rodi. Tudi jim primanjkuje delovnih moči za intenzivnejše obdelovanje. Pač pa dobro pognoje vinograde. Šumadija je relativno redko naseljena, če upoštevamo, da je vsa rodovitna, vsa obdelana in nima skoro nikakih gozdov. Zemlja je med posamezne prebivalce zelo enakomerno razdeljena, čisto drugače kot je to v sosedni Vojvodini, ki ima najbogatejšo zemljo, a je polovica kmetskega prebivalstva brez zemlje ali je ima nedovoljno ter se morajo preživljati v dnini pri velikih posestnikih, ki so prebogati. Tu ni bajtarjev in osebenjakov ki bi hodili na dnino: ob večjem delu, posebno ob žetvi si vzajemno pomagajo.

Vsled tega pomanjkanja delovnih moči je jako razširjeno gospodarstvo, kar mi je potrdilo, da niso konservativni, temveč nasprotno prav napredni. Imajo moderne pluge, sejalnice, trijerje, robkače in tudi drage mlatilnice in lokomobile, ki se kurijo s slamo. In ko se je nekaj dni po žetvi z mnogih dvorišč kadilo in brnelo, pri tem pa piskala lokomobila kot na kakem ogromnem kolodvoru, tedaj sem šele prav uvidel bogastvo te zemlje.

A navzlic tolikemu gospodarskemu napredku in čeprav je večina gospodarjev v izgnanstvu ali ujetništvu spoznala dokaj drugih dežel, se vendar trdno drže svojih starih običajev. To se vidi že na noši. Razen morda učitelja, ne vidiš v vasi „prečansko“ oblečenega moškega. Od drugih običajev se najverneje drže svoje „slave“, to je godu hišnega patrona.

Moj gazda je slavil sv. Jurja in že teden prej je bilo videti skrbno pripravljanje za ta največji praznik, ko pride toliko gostov v hišo, predvsem sorodstvo.

V nedeljo se jih je sešlo za tri dolge mize in sedeli smo v pomenkih dva dni, ker toliko časa se praznuje slava. Bilo mi je zanimivo gledati te može, s kako posebno resnostjo občujejo. Ta možata ponosna resnost jih nikdar ne zapušča popolnoma, niti v najboljšem razpoloženju. Izgleda, da so prepričani, da se mora vsak moški obnašati resno, možato in ponosno, kdor bi se vedel drugače, ta se jim zdi nekako manj vreden in prezirljiv.

Spominjam se, kako mi je poteza te možatosti padla v oči ob neki priliki v Sremu. V vagonu mi je sedel nasproti resen možak v šubari (narodno pokrivalo iz črne ovčje kože) in v pisanem ovčjem kožuhu — sremski Srb. Na neki postaji jo prilomi v vagon pet glasnih možakarjev, ki jih takoj spoznam za Švabe (v Vojvodini naseljene Nemce). Takoj je bil ves oddelek poln njihove glasne švabščine, širokega smeha in nerodnih kretenj. Moj sosed Srb jih nekaj časa po strani opazuje, a kmalu obrne glavo proti oknu in pri tem izpregovori polglasno, kakor zase: „Švaba“! Brez mržnje, na pol prezirljivo, napol začudeno: „Kako se le morejo moške tako čudno smešno vesti!“

Pa da se vrnem na praznovanje slave gazda Svetozara. Pri vrhu mize je sedel gospodarjev oče, ki živi pri starejšem sinu. Veder in lep, osemdesetleten starček vam je bil, do katerega so se vsi obračali le z največjim spoštovanjem. A vredno ga je bilo poslušati, ko je pripovedoval o nekdanjih časih. Ugajal mi je in rad sem opazoval belolasega starca, ki je ohranil krepkost telesa in vedrilo duha do tako poznih let, v tako dogodkov polnih letih, kakor so bila njegova. Pogovor se je sukal o vsem mogočem. Govorili smo o gospodarstvu, o politiki, o nekdanjih časih, o sedanjih razmerah. O razmerah pri nas v Sloveniji jim kar nisem mogel dovoljno pripovedovati in sproti odgovarjati na številna vprašanja.

O nas Slovencih imajo — kakor tudi mi o Srbih — v marsičem pretirane pojme. Poznajo nas večinoma z dobre strani kot visoko kulturnen in gospodarsko jako napreden narod. Od naših slabih lastnosti jim je znano le naše pretirano pobožnjaštvo in — po njihovem merilu — naša slabejša morala. Glede zadnjega sem jim razložil, da so tega krive drugačne razmere, ki vladajo pri nas. Tudi pri njih bi se mladina gotovo moralno bolj poslabšala, če bi se tako kasno možili in ženili, kot pri nas. Dekleta pri nas morajo čakati na doto, fantje pa, da se vse sestre omože in nato še na očetovo dobro voljo, kdaj bo prepustil gospodarstvo. Pri Srbih je oče dosmrten gospodar, a svoje sinove in hčere poroči vse čimpreje tembolje, da dobi novo delavno moč k hiši. Mnogo Srbov se poroči še pred vojaščino.

Hitro je mineval čas v pogovorih. Ta dva dneva sem najbolje spoznal srbskega kmeta. Videl sem, da se še vedno poznajo rane iz težkih dni, vendar pa preveva to prekaljeno ljudstvo nek mladosten, žilav idealizem, predvsem neomajno zaupanje v svojo moč in pobožno spoštovanje do svojih braniteljev in junakov v slavni

in težki preteklosti. Navdaja jih pa tudi vera v lepo in močno narodno bodočnost.

II.

Kakor ostalo selo, posebno mlajši svet, sva tudi prijatelj M. in jaz z nestrpnostjo dočakala žegnanje, „selsko slavo“.

„Kosani sem še povedal, da sem te naučil plesati kolo.“

Strela! Jedva mi je bil pokazal nekajkrat tri, štiri kola, ki jih je pa toliko, da jih more le Srb razločevati.

Kosana je njegova sestrična, brhek in vesel deklič, ki si včasih malo ponagajava preko plota.

Z materjo sta me prepričevali a ne prepričali, da plesanje kola ni nikaka težka umetnost.

No in v nedeljo sva se skrbno opravila in stopila do soseda. Kosana je že opravljena in kmalu odidemo. Oče in mati da pridejo že za nami.

Ko smo prispeli, se je kolo že prav živo vrtelo. Sredi vasi, na trati pod lipami, se je zbrala vsa vas in še mnogo okoličanov. Okoli petih, šestih ciganskih „kapel“ je rajal po poskočnem taktu vijolin ves mlajši svet iz vasi v živopisnih kolih. Fantje so brez izjeme v bogato vezenih šumadinskih nošah, deklet pa, na moje začudenje le polovica v narodnih, doma tkanih in lepo vezenih nošah, polovica pa v neokusnih, večinoma svilenih, od nerodne vaške šivilje skrojjenih — toaletah. Moderne čeveljčke in svilene nogavice ter kratka krila nosijo pa tudi one, ki so v domačih nošah — v pohujšanje starim in mladim. Le pristriženih las ne vidim, razen par dijakinj in svetle bubi-glavice tovarišice z univerze Savke, ki jo ugledam med vrvežem.

„Ali boš tudi plesal?“

„Valček bi še šel, če hočeš.“

Kar za glavo se prime. To bi bil škandal, kar mi potrdi tudi stric Nedeljko. Naš ples, ko se par vrti objet, se jim zdi jako pohujšljiv in se na selu ne bi smel pojaviti.

Da smo na periferiji orijenta se vidi na dekliških vratovih, kjer nosi vsaka, tudi moderno oblečena, niz ali dva zlatnikov, velike napoleondore in turške lire ter manjše srbske in druge cekine. Čim več jih ima, tem premožnejši bo in kaki „težki“ se kar vidi, da se tega zaveda. „A vendar, mi pojasnjuje Kosana, bo ona lepa srnica dobila tegale stasitega Miloša, čeprav ima le tri male zlatnike in ne tale „težka“, ki sili v njegovo bližino.“

Opazim, da imajo nekatere na glavi svilene rute, a ne po naše zavezane, temveč z nizom zlatnikov pripete nad čelom, nekoliko slično nevestinemu pajčolanu.

„To so mlade“, mi pojasni Kosana. „Mlade“ so žene, ki so šele poročene in še niso imele otroka. Le one smejo še plesati, sicer ples poročeni ženi ni dovoljen, kakor tudi ne možem, razen če je v kolu njegova mlada.

Ko pohajamo od skupine do skupine, zagledam kolo samih ciganskih fantov in deklet. V Srbiji prebiva namreč mnogo ciganov, ki so stalno naseljeni in imajo tudi dovolj zemlje. Vendar so vedno ločeni od Srbov. Ali stanujejo v posebnem ciganskem delu vasi ali pa imajo svoje ločene zaselke. Opazil sem večkrat že prej, da se Srb nerad druži s ciganom, da pa razliko toliko povdarjajo, da ne smejo z drugimi v kolo, mi je bilo novo. Nihče od Srbov jih ni gledal, za opazovalce so imele le stare ciganke in kopico umazanih kričočev.

Nekatere od njih so bile prav lepe, posebno neka vitka deklica lepih črnih oči je bila prava krasotica.

„Sačuvaj Bože! Kako bi bila lepa, ko je pa črna!“ se zavzame Kosana.

Moral sem se nasmehnuti.

„To je znana Gina“, mi pove prijatelj. „Je bilo že precej zdražbe radi nje.“

„Pri Srbih?“

„Tudi. Pavlovičev Obrad je tiščal za njo, pa ga je oče komaj oženil z drugo, da ne bo sramote.“

Menda je Gina začutila, da govorimo o njej. Ozrla se je k nam in nas gledala zvedavo s svojimi temnimi očmi.

Na misel mi je prišla Koštana. Koštana, ciganska pevka iz Vranje, ki je pisatelj Stanković okoli nje spletel toliko resnične tragike, da je postala njegova drama „Koštana“ najpopularnejša srbska igra.

Lepa Gina, ne želim ti, da bila iste hude sreče, kot je bila tvoja soplemenjakinja Koštana! — sem mislil, ko sem se vračal k svoji družbi.

S Kosano in Slavko si podamo roke in vstopimo v kolo. Iz početka sem bil precej neroden, toda kmalu sem ujel ritem in se prestopal po drobnem taktu godbe. Kolo me je ogrelo, navdušilo, zavrtel sem se drugič, tretjič in še večkrat. Godba, ples in nalezljivo veselje nas je vse spravilo v prijetno razpoloženje, ki je bilo

čisto drugačno kot so naše vinske, v zakajenih gostilniških prostorih vršeče se zabave in veselice.

Prehitro se je solnce nagnilo in so se kola začela krhati. Ko pade mrak, je že vse na poti domov. Zadnje kolo se je razpustilo. Vse godbe so se združile in nadaljevale z narodnimi pesmami.

V toplo noč so odmevale otožne in ognjevite ljubavne pesmi „Sagradit ću šajku“, „Po gradini“, „Biljana platno beljaše“ in druge. Poslušamo in molče korakamo proti domu. Spremimo Slavko do razpotja. — Lahko noč!

Počitnic je konec, oditi moram, a težko se poslavljam. Ne bom vas pozabil, lepi kraj in prijazni ljudje! Zahvalim se gospodinji na gostoljubni skrbi in napijem gospodarju zadnjo čašo šumadinske kapljice na zdravje in srečo.

Zdravo in na svidenje, prijatelj, ki si me spremil!

Zbogom in srčna ti hvala Kosana, za cvetje v slovo!

* * *

Sodobna Rusija.

Vsak narod, kateremu se posreči v borbi za obstanek ohraniti svojo samostojnost, si ureja svoje družabno življenje tako, kakor to odgovarja njegovim gospodarskim razmeram, njegovi naobrazbi in načinu mišljenja, razmerju moči različnih notranjih skupin prebivalstva ter njegovemu mednarodnemu položaju. Zato ima tudi vsak samostojen narod po svoje urejeno državo. Te sile, ki vplivajo na obliko in bistvo državne uredbe, pa se nepretrgoma spreminjajo, zdaj počasi, zdaj hitreje. Vsled tega tudi državna uredba ni vedno enaka, spreminja se zakonodaja, nove potrebe porajajo nove državne organe, zastareli uradi pa se prenavljajo ali izginjajo. Večkrat pa se zgodi, da se ohranijo tako zastarele oblike javnega življenja, da ne morejo več odgovarjati novim razmeram. Tedaj nastopi bolezen vsega državnega organizma, kakor bi zbolel otrok, če bi ga pustili v tesni obleki, ki jo je že prerasel. Dokler se ne posreči tako preurediti javnega življenja, da bi to odgovarjalo novim razmeram, ni mogoč zdrav napredek gospodarskega in kulturnega življenja, v državi se začne ostra borba različnih skupin prebivalstva, njena zunanja moč pada. Če ni v narodu sile, ki bi ga privedla na pravo pot, mora sčasoma nastopiti vsestransko nazadovanje, navsezadnje tak narod podleže bolj zdravim sosedom. Življenjasposobni narodi pa sčasoma najdejo potrebno uredbo javnih zadev in gredo naprej po poti vsestranskega napredka.

Podobna bolezen se je bila začela tudi v naši novi državi. Stoletja smo živeli razcepljeni pod petami tujcev, ko pa smo se jih otresli, nismo znali složno zidati svoje nove skupne hiše, začel se je besni strankarski, verski, plemenski ter pokrajinski boj in šele odločna poteza Nj. Vel. kralja je omogočila staviti temelje našega državnega, gospodarskega in kulturnega sožitja. Prepričani smo, da bo naš narod našel v sebi sile tudi nadalje stvarjati državo tako, da se bomo res zdravo razvijali. Nesrečen narod, ki ni kos taki nalogi! Težki časi ga čakajo, morda pogin.

Kadar nastopi oborožena borba raznih skupin prebivalstva za oblast in preuredbo države, pravimo, da je izbruhnila revolucija. Zgodovina narodov pozna mnogo takih prekucij, najbolj znani sta pač francoska, ki se je vršila koncem 18. stoletja, pa ruska, ki še dandanes kipi. Ker so notranje razmere raznih država v marsičem slične, ima vsaka revolucija značilen vpliv tudi na druge narode. Revolucija v eni državi je večkrat signal za revolucijo v drugi, vsekakor pa se v takih burnih časih temeljito preudarja in preureja državne preuredbe tudi v mnogih drugih pokrajinah, ki se na ta način skušajo izogniti težkim žrtvam notranjih prekucij. Pametno postopa bodisi posameznik, bodisi cel narod, ki zna obrniti bridke skušnje drugih sebi v prid. Zato je prav, če se zanimamo za javno življenje drugih narodov, izkoristimo, kar se je tam v podobnih razmerah dobro obneslo, in se ognemo tega, kar je življenje zavrglo kot škodljivo pomoto. Tudi zagrizena borba, ki še danes kipi v Rusiji, neobičajni načrti, ki jih tam skušajo izvesti, zaslužijo naše pažnje, da si, če bomo pametni, olajšamo bremena bodočnosti. Naloga sledečih člankov o Rusiji bo — zvezno, preprosto in stvarno povedati, kaj se godi v tej deželi, sodbo si bo lahko ustvaril čitatelj sam.

(Dalje prih.)

M. N.:

Naše tekme.

Poletje — to je doba kmetovalčevega izživetja. Travniki in polja zore, njive bohotno zelene in so polne božjega blagoslova. Solnce žari in žge in dnevi so vsi bleščeči. Od pokojne večerne zarje do rosnega jutranjega svita je le par uric noči. Kratke so in skoraj nedovoljne za umiritev in odpočitek razboljenih človeških teles. Od zore do mraka biča ta telesa: delo — delo — delo. Žareča lica, vroč znoj, žuljave roke, silni gibi človeških teles, vrisk in smeh — to je naše poletje.

Ni nam dovolj delavnika, še zabavo vlagamo v naše delo. To so naše tekme. Kdo izmed nas je spretnejši, kdo je vztrajnejši! Na plan, junaki! Harmo-

nika nam svira, tisoč oči spremlja naše zamahe, tisoč rok ploska našemu uspehu. Vidite, to je naše delo! Delo, ki nas redi, vas in nas in ki nas zabava.

Društva naša, fantje in dekleta, kaj nam bodo zaprašena plesišča! Kose na ramo, srpe v roke in s harmoniko na čelu pojdimo na naše travnike zelene, na naša zlata polja, da pokažemo, kdo smo in kaj znamo!

Prva košnja je minila. Ali ni bilo začetnikov v naših društvih, ki bi vstali? Malo smo se izkazali doslej. Bliža se žetev. Ali vas je kaj, dekleta naša? Pokažite se! Ob drugi košnji vam bodo gotovo sledili tudi fantje!

Naj bi letos nobeno naše društvo ne ostalo brez tekme v kateremkoli kmetskem delu!

Delo na vrtu.

Okopavanje je pomladi in poleti najvažnejše delo na vrtu. Z okopavanjem uničujemo plevel, ki se v vrtni zemlji posebno bohotno razrašča. Rahljamo zemljo, da naše vrtnne rastline, zelenjava kakor tudi cvetlice, lepše in bolje uspevajo. Kajti s tem, da zemljo rahljamo, omogočimo zraku pristop v zemljo. Zrak je v zemlji potreben za dihanje korenin, rabijo ga pa tudi zemeljske bakterije, ki razkrajajo gnoj in organske odpadke v take spoje, ki so rastlinskim koreninam dostopni. Brez bakterijskega delovanja je hlevski gnoj rastlinam nedostopen in bi jim prav malo koristil. Zato moramo skrbeti, da je v zemlji vedno tudi dovolj zraka. Bakterije pa tudi izločajo snovi, ki v večjih količinah škodljivo vplivajo na razvoj korenin. Take snovi morajo iz zemlje izhlapeti. To pa ni mogoče, če zemlja ni rahla. Torej je okopavanje potrebno že samo iz tega razloga. In končno: z okopavanjem si prihranimo mnogo dela, ki bi bilo sicer potrebno za zalivanje. To pa zato, ker vlaga izhlapeva iz zemlje mnogo manj, če je površina rahla. Voda izhlapeva na vsaki obdelani površini, ki nosi rastline, na dva načina: naravnost iz zemlje — zemlja se suši, in skozi rastline. Ob dežju ali pri zalivanju prvotno voda pronica od zgoraj navzdol, zemlja se pri tem vlaži. Ko poneha prihajati od zgoraj nova voda, se kretanje vode preusmeri, ona se začne dvigati in na površini izhlapevati. O tem se vsak lahko prepriča na tale enostaven način: napolni cvetlični lonec s suho zemljo, nalij v podstavek vode; v kratkem času bo zemlja vso vodo iz podstavka posrkala. Voda se bo v loncu počasi dvigala, ker ne prihaja od zgoraj nova, in v eni ali dveh urah po površina vlažna. Od tu voda izhlapeva. Izhlapi pa tem hitreje, čim bolj na trdo smo v lonec natlačili zemlje. Če pa površino zrahljamo, bo zemlja v loncu ostala mnogo dalje časa vlažna. S tem se na vrtu vedno lahko okoristimo. Čim se površina gredic strdi, zaskorji, moramo to skorjo razdrobiti. To napravimo z motiko, če pa je gredica zasajena prav na redko, lahko zrahljamo tudi z grabljami. Če to pra-

vilno izvajamo, zadostuje, da zrahljamo čisto plitek sloj zemlje. Zalivati pa bo potrebno šele tedaj, ko vidimo, da se je zemlja že precej globoko izsušila, dokler pa je suha samo površina, zalivanje ni potrebno. Samo po sebi se pa razume, da moramo onim rastlinam, ki smo jih na novo presadili, zalivati vsak dan toliko časa, da se primejo.

Za rastlinski razvoj so potrebne naravnost ogromne količine vode. Rastlina more usvajati rudninske hranilne snovi samo tedaj, če so v vodi raztopljene. Taka raztopina pa mora biti prav slaba; če je premočna, rastlinam škoduje. Ne-potrebno vodo pozneje rastlina zopet izloči, in sicer skozi liste. O tem se lahko prav priprosto prepričamo takole: v cvetlični lonček posadimo par žitnih zrn, približno 2 cm globoko. V 4 do 5 dnevih zrna izkalijo. Zvečer nalijemo v pod-stavek vode. Prihodnje jutro opazimo na vseh lističih precejšnje kapljice vode, ki jo je rastlina preko noči izločila. To izločevanje vode se vrši neprestano in zavzema prav velike razmere. Zato je pametneje, da ohranimo z okopavanjem rastlinam potrebno vodo v zemlji, kakor pa da jo donašamo v škropilnicah in zopet pustimo, da iz trde zemlje izhlapi. Vse to lahko opravi motika, če jo ra-bimo takrat ko je njena raba na mestu. To je pa vselej, kadar se površina strdi.

Ing. Zaplotnik.

O nogavicah. Od vseh strani slišimo pritožbe, koliko denarja se mora dan-danes izdati za ženske nogavice. To je resnica — posebno če kupujemo nogavice kvalitativno slabe in jih nosimo tako dolgo, dokler — kakor se reče — „ne padejo z nog“. Pri nogavicah velja — bolj kakor pri vsaki drugi stvari — da je to, kar je poceni, v resnici dvakrat tako drago. Dobra nogavica mora biti iz močne preje, čim močnejša tem boljša. Takšna nogavica se tako kmalu ne raztrga in če se, se da lepo zašiti, event. naplesti in ostane še potem dolgo lična in prožna. Nasprotno se cenena bombažasta nogavica zvleče, napravi nogo grdo, kmalu se odrgne in kakor hitro se začne trgati, je škoda vsakega bombaža za šivanje. Kaj nam potem koristi, če kupimo cenene nogavice?

Z nogavicami moramo znati ravnati. Nogavice moramo oblačiti zelo pre-vidno, tako da obujemo najprej stopalo, in jih potem polagoma vlečemo gori. Če nogavico oblečemo kar hitro in površno, se pogostokrat zgodi, da se nad peto ali pod kolenom izpusti zanjka in se poleg tega nogavica grdo zvleče. Če opazimo luknjico, jo moramo takoj zašiti. Za šivanje tanjših nogavic ne smemo vzeti debele šivanke, drugače se luknja še bolj razleze in nogavico le še bolj po-škodujemo. Dobra nogavica se lahko dolgo krpa, in če se nazadnje stopalo ne da več zašiti, a je zgoraj nogavica še cela, jo damo podplesti ali pa porabimo zgornje razparane dele za krpanje stopal.

Da stopala pri nogavicah prekmalu ne razpadejo, jih moramo često prati. Če nogavice drugače niso zelo umazane, preperemo samo stopalo v mlačni vodi s trohico mila, nato pa cele nogavice preplaknemo v mrzli ali v mlačni vodi — seveda brez sode.

Drugače je treba ravnati s svilenimi nogavicami. Te peremo v mlačni mil-nici in jih ne drgnemo, temveč samo mečkamo. Nato jih splaknemo v dveh vo-dah, prvič v mlačni, drugič v mrzli vodi; jih obrnemo in tudi narobe obesimo. Narobe jih tudi likamo, dokler so še malo vlažne.

Dobra pijača za bolnike. Izvrstno pijačo narediš proti bolečinam v vratu, prsih in influenci ter mrzlici na sledeči način: Vzemi čašo gorke vode, razredči v njej 2—3 žlice medu ter prideni sok od polovice limone. Ta pijača je

zelo zdravilna ter jo moreš piti kadar se ti poljubi, posebno preden greš spat. Bolečine navadno kmalu ponehajo.

Pik čebele, ose itd. ozdraviš. Kot lek proti piku je dobro navadno olje. Na pičeno mesto kani kapljo olja, ki se ne vdrigne. Čim preje se to stori, tem hitreje poneha bolečina. Dobro stori tudi obkladek s svinčeno vodo.

Zelenjad in njena zdravilna moč. Zelenjad ima v sebi veliko zdravilne moči. Če si bledečen, če imaš premalo krvi ali če je kri slaba, jej špinačo, ki je jako dobro zdravilo tudi proti boleznim na ledvicah. — Zelena je močno učinkujoče sredstvo proti revmatizmu in deluje sploh izborno na ves živčni sistem. — Če si na jetrih bolan, jej paradizna jabolka. — Če nimaš apetita, naroči, naj ti skuha gospodinja repo. — Čebula žene na vodo in služi sploh kot izborno sredstvo pri prebavi. — Zelje je zdravo, pa najsi bo surovo ali kuhano, sveže ali kislo. — Peteršilj ne izboljša samo okusa vsake jedi, on je tudi drugače zelo zdrava zelenjad. — Česen razžene sluz in vzbuja tek.

Kuram preženeš uši, takole: Zmešaj surovo, nezgoščeno karbolno kislino z vodo in sicer daj na en del karbolne kisline 100 delov vode. Ko si to dobro zmešala, namaži s čopičem za beljenje strop stene, tlak in tudi vse drugo, kamor hodijo kure čepet. Istotako poškropi gnezda s to tekočino.

Organizacija

POROČILO

o IV. rednem občnem zboru Zveze društev kmetskih fantov in deklet,
ki se je vršil na Vnebohod 29. maja 1930 v Ljubljani v hotelu Lloyd.

Ta zbor kmetske mladine je bil prav dobro obiskan in so se ga po svojih delegatih udeležila sledeča društva: Mlada Generacija, Frankolovo, Duplje, Orlavas, Dramlje, Stranice, Podhosta, Struge, Št. Rupert, Središče ob Dravi, Notranje gorice, Beričevo, Št. Jurij ob Taboru, Medvode, Škocijan pri Turjaku.

Predsednik tov. Jože Blaž je ob pol 11. otvoril občni zbor, ugotovil sklepčnost in z jedrnatimi besedami pozdravil vse navzoče, posebno tov. dr. Marušiča kot predstavnika Konzorcija Kmetškega lista ter g. komisarja Kosa kot predstavnika oblasti. Nato je prečital pozdravne brzojavke Zveze slovanske agrarne mladine v Pragi in bratske Zveze čeških kmetskih društev, nakar je sledilo čitanje zapisnika V. občnega zbora, ki je bil soglasno odobren.

Tov. Dr. Marušič je potem v prepričevalnih in vzpodbujajočih besedah pozval vse navzoče, da z ljubeznijo vztrajajo pri delu našega mladinskega pokreta, za kulturni in gospodarski napredek kmetško delavskega sloja, od katerega je odvisno blagostanje, moralna in fizična sila naše jugoslovenske države. Naše delo v bodoče bo mnogo lažje, ker sedaj nihče več ne taji važnosti in prvenstvenosti kmetškega stanu, česar pa se morajo predvsem zavedati fantje in dekleta, sami kot bodoči gospodarji in gospodinje — kot državljani. Ko se bo zavedla svoje velike važnosti večina kmetško-delavskega naroda, ne bo več težko reševati tako gospodarskih, kakor političnih kriz, lahko bo potem zasesti kmetškemu

stanu ono mesto v državi, ki mu že davno pripada in lahko se bo potem gospodarsko in politično jačala naša Jugoslavija.

Nato je podal predsedniško poročilo poslevodeči podpredsednik tov. Dr. Janže Novak, katerega vsebina je bila v glavnem sledeča:

Zveza društev kmetijskih fantov in deklet je bila sprejeta v Zvezo Slovanske agrarne mladine na kongresu v Poznanju in se je v teku tega leta njeno včlanjenje izvedlo s tem, da je Zveza poslala v Slovansko Zvezo kot svojega predstavnika Dr. Janže Novaka, kot njegovega namestnika pa tov. Stanka Tomšiča. Prijavili smo 1200 članov (medtem ko so jih prijavili Čehi 70.000, Poljaki 60.000, Bulgari 5.500, Lužiški Srbi 130). Kot letni članski prinos je Zveza dolžna plačati po 5 Šv. centimov od člana.

Slovanska Zveza je nas počastila s tem, da se je vršila seja prezidija te Zveze 9. in 10. novembra pri nas v Ljubljani. Pomen in korist našega članstva v tej Zvezi je zelo velik, posebno v pogledu naših štipendistov in visokošolcev ter organizacije našega pokreta sploh, ker prejemamo od njih njihovo organizacijsko časopisje, ki nam pomaga urejevati „Grudo“ in nam nudi možnost, da se okoriščamo z izkušnjami in pridobitvami naših slovanskih tovarišev. Vseh teh ugodnosti pa nismo mogli izkoristiti do prave višine radi neznanja češčine naših sodelavcev in smo celo na številno korespondenco vsled prezaposlenosti poslevodečega podpredsednika žalibog le površno odgovarjali, kar se bomo skušali v bodoče temeljito popraviti.

V teku leta se je ponovno izkazalo, da smo zavzeli proti katoliški akciji z resolucijo lanskega občnega zbora edino pravo stališče.

Letošnji občni zbor nima pred seboj nobene tako važne točke splošnega značaja, kakor je bilo to na lanskem občnem zboru, vendar pa je potrebno omentirati razgovore, ki jih je vodila Zveza za kolaboracijo z Zvezo kulturnih društev v Ljubljani. Ko je obrazložil potek teh razgovor in ugotovil, da bi taka kolaboracija obeh Zvez lahko zelo pospeševala kulturno in prosvetno delo na našem podeželju, je prosil navzoče, da pri slučajnostih vsak pove svoje tozadevno mnenje.

Glavno delo je bilo letos posvečeno reorganizaciji tajništva in izdaji „Grude“. Tako smo poverili tajniške posle Zveze in upravniške posle „Grude“ tov. J. Bradaču, ki jih vrši vneto in v popolno zadovoljstvo. „Gruda“ se sedaj hitro jača, tako po številu naročnikov, kakor po obsegu in inseratih, kar je za naš pokret gotovo največjega pomena. Ravno tako smo storili prav, ko smo poverili funkcijo glavnega urednika gospej Novakovi, ki je znala najti in dati „Grudi“ ono smer, ki si jo večina njenih čitateljev želi in ni sedaj več tlikih pritožb kot preje. Kar se tiče glavne povesti „Ob Soči“ pa smo imeli žalibog smolo, da smo jo morali ustaviti v št. 3., kar „Grudi“ gotovo ne bo koristilo.

Kot štipendisti so se udeležili enomesečnega kurza v Pragi in Bratislavi tov. Franc Mlinar iz Podhoste, Valentin Janhar iz Medvod in Gabrijelčič Kristina iz Ljubljane. Tov. Ing. Štrajnerju pa je S. S. A. M. oskrbela mesto praktikanta v Olomucu. Ob tej priliki ne smemo pozabiti, da se tudi Čehi interesirajo za nas v tem smislu, da bi i mi prirejali take kurze, kamor bi tudi oni poslali vedno nekaj svojih fantov, kar bi imelo gotovo zelo važen pomen za poglobitev medsebojnih stikov. Tej nalogi bo skušala ugoditi v bodoče „Kmetijska prosveta“, ki se bo pri nas v kratkem organizirala. V novembru mesecu bomo morali tudi mi prirediti „Dan slovanskega kmetstva“ in na ta dan naj se vrši nebroj predavanj in prireditev v celem našem področju, tako, da pride naše hotenje do manife-

stativnega izraza. H koncu naj navedemo, da smo oddali iz naših vrst lepo število sposobnih delavcev združništvu in pred par meseci tudi konzorciju „Kmet. lista“, ki je kooptiral za svoje člane tov. Valentina Janharja, Franca Mastnaka, Ivana Kronovška, Dr. Janže Novaka in Dr. Igor Rosina, ki so poklicani sedaj, da tudi tam dajejo smer kmetškemu gibanju in tako z naših vrst pomlajujejo vse ustanove tega gibanja.

Iz tajniškega poročila tov. V. Mačka je bilo povzeti, da se med letom ni oživilo k delovanju tomišeljско društvo in društvo pri Sv. Lovrencu. To nazadovanje pa smo izravnali s tem, da smo ustanovili troje novih društev v Središču ob Dravi, v Stranicah in v Strugah na Dol. Večina društev deluje prav živahno, ima redne seje, sestanke, razne prireditve in številne odseke. Vsa društva so se pogosto obračala na Zvezo, tako glede društvenih zadev kakor splošnih informacij in Zveza jim je vedno skušala po svojih močeh ugoditi, kar priča stotine rešenih dopisov. Na občne zборе teh društev je Zveza pošiljala svoje delegate, za predavanja je oskrbovala predavatelje, za razne prireditve jim je pomagala z nasveti in kjer je bilo potreba z posredovanjem pri državnih oblasteh. Da pa Zveza ni mogla organizirati še večjega števila predavanj in drugih za društveno življenje vnemajočih prireditev, je predvsem krivo njeno gmotno stanje, ki je gotovo velika ovira našemu mladinskemu gibanju. Vendar se tega ne strašimo preveč, ampak skušajmo z vztrajnostjo premagati in nadomestiti vse te težave. Če pogledamo v zgodovino vseh današnjih močnih, popolnoma razvitih organizacij, pa bodisi to kjerkoli, vidimo, da so se v svojem začetku vedno borile z enakimi težavami. Zato moramo tudi mi vztrajati in s požrtvovalnostjo nadomeščati one ugodnosti, ki bi jih nam dajala polna blagajna. — Praznih rok smo takorekoč pred ogromno nalogo, ki jo zahteva organizacija kmetškega pokreta a vendar glejmo v bodočnost z vsem zaupanjem, ker so se naše vrste zadostno ojačile tako s krepkimi, samozavestnimi fanti in dekleti na vasi, kakor tudi s požrtvovalnimi prosvetnimi delavci iz mest.

Istotako se radi finančnega stanja ni mogla izpopolniti Zvezina knjižnica, kakor je bilo zamišljeno. Zato moramo tudi v tem pogledu čakati boljših časov.

Tov. J. Junc je kot blagajnik poročal, da finančno stanje Zveze ni ugodno in da je nujno potrebno poiskati novih virov, s katerimi naj se Zvezino delo v bodoče financira. Dosedanji viri so nezadostni.

Tov. revizorja sta na to predlagala odboru razrešnico, ki je bila enoglasno sprejeta.

Tekom debate so potem delegati posameznih društev poročali od delu svojih društev, iz česar je bilo posneti, da vsa društva streme za prosvetnim delom. Prireditve pa imajo namen gojiti družabnost. Temu namenu služijo tudi prav dobro radio, knjižnice in izleti.

Na predlog tov. Dr. Novaka sklene nato občni zbor sledeče spremembe pravil Zveze društev kmetških fantov in deklet v naslovu in paragrafi od 1—5, ki se sedaj glase takole:

§ 1.

Ime in sedež društva.

Društvo se imenuje „Zveza kmetških fantov in deklet“ ter ima sedež v Ljubljani.

§ 2.

Namen društva.

1. Zveza ima namen organizirati kmetijski naraščaj v društvih kmetijskih fantov in deklet in v drugih prosvetnih društvih.

2. Združevati vsa kmetijska mladinska in prosvetna društva v skupno organizacijo na programu kmetijskega gibanja, ki stremi za socialnim, gospodarskim in kulturnim napredkom kmetijskega naroda.

3. Izobraževati članstvo v gospodarskih, kmetijskih, obrtnih in delavskih vprašanih, razširjati splošno izobrazbo ter pospeševati smisel za združništvo in druge za kmetijsko ljudstvo koristne ustanove.

4. Skrbeti za izboljšanje gmotnega in socialnega položaja, kmetijskega, obrtniškega ter kmetijsko-delavskega stanu.

5. Gojiti medsebojno vzajemnost med članstvom in stike s sorodnimi organizacijami v naši državi in pri drugih narodih.

Društvo je nepolitično.

§ 4.

Sredstva v dosegu društvenega namena so:

a) prirejanje članskih in javnih sestankov, predavanj o gospodarskih, kulturnih in socialnih vprašanih,

b) prirejanje shodov, tečajev, razstav, izletov itd., razširjanje in izdajanje knjig in časopisov ter izkoriščanje vseh drugih pripomočkov za povzdigo izobrazbe kmetijskega ljudstva,

c) gmotno in moralno podpiranje vseh stremljenj našega kmetovalca,

d) organično sodelovanje s sorodnimi organizacijami.

§ 5.

Člani Zveze so:

a) Kmetijsko omladinska in prosvetna društva, ki priznavajo program Zveze in jih odbor sprejme v članstvo,

b) kot starešinstvo, organizacija kmetijskih prosvetnih delavcev „Kmetijska prosveta“.

V pravih društva Kmetijskih fantov in deklet se spremeni § 5, ki se sedaj glasi.

§ 5.

Pravice in dolžnosti članov.

Redni člani imajo pravice:

a) udeleževati se vseh društvenih prireditev, razprav in podjetij,

b) voliti in voljeni biti,

c) v vseh društvenih zadevah glasovati.

Podporni, ustanovni in častni člani nimajo pravic, ki so navedene pod točko b) in c) z izjemo tistih, ki so člani starešinske organizacije Kmetijska Prosveta. Tako imajo vse pravice kot redni člani.

Ko je nato tov. Dr. Novak predložil občenemu zboru osnutek pravil „Kmetijske prosvete“ je isti pooblastil sledeče, da predlože ta pravila oblastem v odobritev, da začne novo društvo čimprej z delom: Tov. Dr. Janže Novaka, I. Trčeka ravn. Zveze slov. zadrug, M. Mravljeta, T. Janharja, Cirila Kovača, Šimenca, Dr. R. Fuksa, Jozo Čučeka, gospo Novakovo, gospo Čučkovo, gdč. Rozmanovo, Gabrijelčičevo in Aličevo.

Soglasno in z odobravanjem je bil izvoljen novi odbor Zveze.

Predsednik: Ivan Kronovšek ml., I. podpredsednik: Dolfe Šauer, II. podpredsednik: Dr. Igor Rosina, tajnik: V. Maček, blag.: Junc Jože, odborniki: Dr. Janže Novak, Blaž Jože, ing. I. Zaplotnik, M. Novakova, J. Kramar, Gerželj Franc, Gerbec Anton, Škrabar Stane, Bradač Jože; revizorji: Mravlje Milan, Šifrar Andrej, Rožet Anton; namestniki: Potočnik Franc, Šavorn Ivan, Šimenc Alojz, Janhar Tine, Herman Peterlin, Rakovec Franc.

Novo izvoljeni predsednik se je potem s toplimi besedami zahvalil tov. Jožetu Blažu za petletno požrtvovalno delovanje v funkciji Zvezinega predsednika, ki ga je sedaj predal vsled prezaposlenosti. Tov. Kronovšek je potem povdarjal, da hoče zastaviti vse svoje sile kot predsednik Zveze predvsem za pomladitev naših društev. Pozval je vse tovariše, naj ne popuste preje, dokler ne bo sleherno vas prevzel duh kmetske samozavesti, dokler ne bo slehernega kmetskega doma objel val kmetskega gibanja.

Enoglasno je potem občni zbor Zveze društev kmetских fantov in deklet sprejel sledečo resolucijo, ki jo je prečital tov. Ing. I. Zaplotnik.

Z ozirom na razgovore med našo Zvezo in Zvezo kulturnih društev sklene občni zbor naslednjo resolucijo:

1. Občni zbor odobrava sodelovanje Zveze z vsako drugo slično kulturno organizacijo, torej tudi z Zvezo kulturnih društev, v kolikor naj tako sodelovanje služi prospetu kmetskega gibanja. Značaj obeh zvez je izrazito kulturne, to je obe zvezi imata jasno opredeljene vidike napram vsem činiteljem, ki oblikujejo kulturo našega naroda, predvsem kmetskega stanu. Povdarjamo pa, da si pod kulturo ne predstavljamo samo splošno naobraženost in načitanost, temveč tudi in predvsem gospodarsko blagostanje, ki naj omogoči pridobivanje in uživanje kulturnih dobrin. Torej so za skupno sodelovanje obeh Zvez potrebni kot osnova enotni kulturni pogledi.

2. Kot osnovne tvorne sile kulture smatramo narodnostni, etični in gospodarsko socialni činitelji.

3. Stojimo na stališču konstruktivnega jugoslovanstva, to je takega nacionalnega sožitja med Srbi, Hrvati in Slovenci, ki priznava neokrnjeno Srbe, Hrvate in Slovence kot enakovredne tvorce skupne jugoslovanske kulture.

4. Priznavamo in uvidevamo nujno potrebo verstva za življenje naroda. V našem narodu je verstvo kot etična osnova narodovega življenja dobilo najčistejši izraz v krščanstvu in katoličanstvu. Zato vero priznavamo in usvajamo, ne da bi jo posamezniku usiljevali. Smo pa tudi najodločnejše proti izkoriščanju vere s strani njenih nositeljev v dosego drugih kot verskih namenov.

Stojimo na stališču solidarnosti vseh gospodarskih slojev našega naroda, pri čemur pa smatramo interese kmečkega stanu za prvenstvene.

S tem je bil občni zbor končan. Popoldne so si delegati ogledali veleselj.

Duplje. Občni zbor našega društva se je vršil 25. maja t. l. pri tovarišu Štularju v Sp. Dupljah. Po prečitaniu zapisnika zadnjega občnega zbora in došlih dopisov smo izvolili sledeči odbor: Predsednik Franc Štular, podpredsednik Jože Zupan, tajnik Nečimer Alojzij, blagajnik Peter Rozman. Odborniki: Franc Jelen, Mihael Gale, Rakovec Jožef, Gradišar Franc; namestniki: Šter Marija, Reza Debeljak, Justina Štular, Marija Toporšek; nadzornika Rozman Janez in Toporš Janez.

Ob tej priliki smo sklenili, da priredimo v juliju veselico, katere dobiček se bo uporabil za nakup inštrumentov za tamburaški zbor, ki ga nameravamo ustanoviti. Ugotovili smo, da mora društvo intenzivneje prirejati razne prireditve, ki so članstvu v razvedrilo in poduk, obenem pa mu pomagajo do sredstev, ki so potrebna vsakemu društvu za uspešno delo. Potem smo ugotovili, da naš društveni radio precej peša in da ga je treba popraviti čimpreje. Imamo tudi še druge potrebe, ki jih bomo mogli kriti le z dobičkom eventualnih prireditev.

Celje. Na nedeljo, 11. maja je imel pododbor Zveze v Celju svojo 5. sejo pododboru Zveze, kateri je predsedoval Ivan Kronovšek ml. Na tej seji smo kooptirali v pododbor Miha Košiča iz našega novega društva v Stranica. Tovariš Jesenek nam je podrobno poročal o finančnem stanju pododborove blagajne in nam podal nekaj novih misli za pridobivanje sredstev za naše delovanje. Tovariš Jekl pa nam je poročal, da se pripravlja ustanovitev društva v Novi Cerkvi in da bo sklican v kratkem sestanek tamošnje mladine, kar smo vzeli v največjim odobravanjem na znanje. Potem smo sklenili, da Frankoljčani in Drameljčani skupno z društvom na Stranica napravimo izlet v Žički samostan. Nadalje smo sklenili, da zanesemo našo kmetsko misel v sleherno vas s tem, da obiskujemo naše prijatelje in jih pridobivamo za našo akcijo.

Franklovo. Naše društvo je priredilo dne 4. maja v osnovni šoli s pomočjo Čebelarskega društva za Slovenijo, čebelarstvo predavanje. Predaval nam je strokovnjak gospod Oton Samec iz Nove cerkve, ki nam je strokovno obrazložil veliko korist in prednost Žnidaršičevega panja. Vzpodbujal je navzoče fante naj se oprimejo čebelarstva, ker imajo tu najlepšo priliko samostojno gospodariti in napredovati. Gospodu Samcu se najtopleje zahvaljujemo za trud in požrtvovalnost z željo, da so njegove besede padle na rodovitna tla. Na nedeljo, 25. maja, je naše društvo priredilo tekmo koscev na travniku gospe Bezenškove. Za tekmovalce se je prijavilo 7 koscev. Vsak je dobil dve uri pred tekmo izžrebano koso, ki si jo je moral sam sklepati in nasaditi. Na dvorišču gost. Schnabel so se zbrali: Martin Železnik iz Vrpeta, Ignac Novačan ml. iz Trnovelj, Doler Štefan iz Trnovelj, Kovše Ivan iz Straže, Pobirk Miha iz Dola, Martin Gajšnik iz Bikovja in Ferdinand Potočnik iz Zabukovja. S kosami na ramenih so jo mahčili po državni cesti, med celo armado kmetijskega ljudstva, prepevajoč tisto lepo „Travniki so že zeleni...“ Na čelu pa je godec igral na harmoniko veselo koračnico.

Na tekmovalnem prostoru je komisija pregledala odmerjene pasove in travnik. V komisiji so bili zastopani Fran Goričan, kmet, strok., Ivan Marinšek, kmet in bivši župan iz Stranic, Nace Jekl, kmet, sin iz Nove cerkve. Kosce je zastopal v komisiji Miha Pobirk, društvo pa Fran Potočnik. Po pregledu travnika so pasove, ki so jih dobili tekmovalci za pokositi, izžrebali. Površina vsakega pasu je merila 112 m². Uspeh tekme je bil tale: prvi je pokosil odmerjeni pas travnika Ivan Kovše s koso judenburgarico od firme Filip Schnabl na Frankolovem v 4¼ minute, njemu so sledili Martin Gajšnik v 5½ minute z isto koso od trgovine V. Zotl Vojnik, Ferdinand Potočnik v 6¾ min. s koso „Planinska roža“ od firme J. Jagodič, Nace Novačan v 6¼ min. s turško koso od firme Rakusch, Železnik v 7 min, Dolar Štefan 7½ min.

Kosci so bili vsi izvrstni in vse ogromno ljudstvo, ki je je zbralo na tekmi, je z zanimanjem in veseljem sledilo naporom tekmecev in se čudilo njihovi spretnosti.

Po tekmovanju so bile razdeljene nagrade v temle redu: Ivan Kovše 10 točk Din 40.—, koso in knjige Kmet. Matice; Martin Gajšnik 10 točk Din 40.—, knjige Kmet. Matice, koso in enoletno naročnino „Grudo“, Miha Pobirk 10 točk Din 30.—, knjige Kmet. Matice, naročnino za Kmetski list in koso; Ignac Novčan ml. 10 točk Din 20.—, koso, knjige Kmet. Matice in „Grudo“. Ferdinand Potočnik, 9 točk — Din 20.—, koso, knjige Kmet. Matice in žepni koledarček; Alojz Železnik 9 točk — Din 20.—, koso in „Kmetski list“, Štefan Dolar 8 točk — Din 20.— in Kmetski list.

Po tekmi so kosci malicali kisló mleko s črnim kruhom, kmetski strokovnjak g. Franc Goričan pa je imel na kosce in na neštevilno prisotno kmetsko ljudstvo navdušen govor, v katerem je pokazal zdravje in lepoto kmetskega stanu. Po govoru je odšla množica s tekmovalnega prostora skozi vas do gostilne Schnabl.

To je bila ena najlepših prireditvev, kar jih pomnijo ljudje v našem kraju. Omeniti moramo še veliko požrtvovalnost in zavednost kmetskih fantov, ki so denarne nagrade podarili mlademu društvu, da se bo lažje razvijalo. Tov. M. Pobirk pa je odstopil naročnino za „Grudo“ revnejšemu fantu, ker ima že sam „Grudo“ plačano.

Društvu kmetskih fantov in deklet gre vsa hvala za krasno in lepo uspelo prireditev, fantom koscem pa priznanje, da so z nastopom dokazali, kako so vneti za svoj stan in svojo organizacijo.

Orlavas. Občni zbor našega društva se je vršil v nedeljo dne 18. maja t. l. Iz poročila društvenih funkcionarjev razvidimo, da je društvo tudi v preteklem letu dobro delovalo, vkljub temu, da tudi naše društveno življenje občuti splošno gospodarsko krizo. Prireditve, katere smo priredili tekom leta, so vse prav dobro uspeli. Le denarni uspeh je bil manjši od prejšnjih let; vendar smo še z uspehi v tem pogledu lahko zadovoljni. — Knjižnica se je vsestransko izpopolnila tako, da že lahko zadovolji povprečnega bralca. Tudi število revij in drugih strokovnih listov je narastlo in imajo člani tudi tukaj prav lepo izbiro.

Pri volitvah so bili izvoljeni sledeči tovariši in tovarišice: Ivan Kronovšek, preds.; Anton Škrubej, podpreds. V odbor pa: Franc Kronovšek, Ivan Cizej, Anton Kajtner, Ivan Plaskan, Karl Herodež, Angela Plaskan, Rozi Kajtner, Amalija Plaskan, Amalija Kronovšek, Milka Povše. V nadzorstvo: Josip Štorman in Gvidon Plaskan. — Pri slučajnostih smo govorili o bodočem delu. Po možnosti bo društvo priredilo poučni izlet in ako bodo razmere dopuščale tudi tekmo koscev, ki naj bo nova panoga kmetskega športa in s katero izkažemo našemu delu čast in oblast.

Razno

Češpljevo vino. Češpljevo vino lahko napraviš takole: V nov, močan sod, ki ima 200 litrov vsebine, vlij 2½ litra francoskega žganja ter napolni sod z neranjenimi češpljami, ki si jim odstranil peclje. Prideni 20 gramov debelo stolčene cimeta in 20 gramov dišečih klinčkov, nalij toliko vode, da stoji čez češplje,

Če ne priliješ nič vode dobiš sicer manj, a boljšega in močnejšega vina. Oba čepa zalij s smolo. Čez tri mesece sod nastavi ter nalij vino v steklenice. Vino je zelo dobro ter se peni, če odpreš steklenico, kakor šampanjec. Čim starejše je vino, tem finejše postaja.

Znamenja slabega vremena:

1. Če barometer pada.
2. Če se vetrovi sučejo proti jugozahodu od juga ali jugovzhoda.
3. Če je zrak nasičen z vlago.
4. Če se kamenje, lapor, zidovi — potijo.
5. Če strune odnehujejo in se lesnina napne.
6. Če postaja sol vlažna, moka kepasta i. t. d.
7. Če začne v zaceljenih ranah ali bolnih udih trgati.
8. Če rosa naenkrat izgine, dasi ni vetra. Če se deževna mokrota hitro suši sama od sebe brez vetra.
9. Če rosa zjutraj izostane, dasi ni ne oblačno, ne vetrno.
10. Če je silno soparno in solnce peče.
11. Če se vidijo oddaljeni kraji nenavadno jasni in če so zvezde nenavadno goste.
12. Če je zjutraj zarja nenavadno svetla in obilna.
13. Če vzhaja solnce megleno ali če ima belkast obroček.
14. Če so zvečer za solncem temni oblaki.
15. Če po jasnem vremenu dobijo gore klobuke.
16. Če ima luna okrog sebe meglen obroč.
17. Če začne deževati na noč in dežuje vso noč, postane zelo rado trajno deževje.
18. Če začne deževati iz majlnih temnih in raztresenih oblakov, bo trajen dež.
19. Če dvigajoče se megle rastejo.
20. Če gredo oblaki v raznih višinah na razne strani, bo viharo vreme.
21. Če so živali nestrpne ali če opuščajo svoje delo: Pajki se poskrijejo, lastavice letajo nizko ob vodi, da si namakajo perutnice, petelini pojo ob nenavadnem času, kokoši se obirajo i. t. d.

Kako obvarujemo konje muh? Muhe so konjem, posebno onim z občutljivejšo kožo zelo nadležne. Zelo dobro sredstvo proti njim so zelene orehove lupine, ki jih lahko shranimo in so dobre še tudi drugo let: Pest lupin vrži v liter vrele vode, ter namaži z ohlajeno tekočino konja po najobčutljivejših mestih. Žarki duh in okus odpodi muhe. Mazanje z raznimi mastmi in petrolejem ni priporočljivo, ker zapolni luknjice v koži in tako preprečuje potenje, ki konju dobro dé.

Kako dvigneš konja ali vola, če ti pade? Znano je, da konji ali voli, kadar padejo, nočejo radi ustati. Brez bolečin jim pomagaš na noge s tem, da jim zamašiš nosnice s travo. Ker vsled tega žival ne more dihati, postane nemirna in skoči sama od sebe na noge. To se je skoraj vselej pokazalo kot dobro sredstvo.

Močna pijača. — Kaj, ti prištevaš vodo k močnim pijačam?

Seveda, saj goni mlinska kolesa.

Aha, sedaj šele razumem tvojo včerajšno trditev, da nikdar ne piješ močne pijače.

Uporabno padalo. — Mali Janezek je kar strmel, ko mu je starejši brat pripovedoval o zrakoplovih, o hrabrih pilotih, o čestih nesrečah v zraku in o načinu, kako se zrakoplovci v trenutku nevarnosti spuste s padalom na zemljo. Čudovita naprava, res, tako-le padalo! Skočiš iz zrakoplova, držiš nad seboj padalo, ki se široko odpre kot dežnik. Zrak, ki se vanj vlovi, zadržuje padalo in moža privezanega nanj, da se spušča polagoma proti zemlji in se ne ubije. Res, imenitna stvar! Našemu Janezku se še ponoči sanja, kako plava s padalom v roki visoko nad domačo vasjo. Doli pod njim pa strme in se čudijo in mu zavidajo vsi vaški otroci. Joj, kar vriskal bi od veselja naš Janezek.

Padalo mu ne gre več iz glave. Kako priti do take naprave. Treba samo nečesa, ki je veliko, ki zajame pri padanju čimveč zraka in prileti polagoma na zemljo. — Janezek leži za skednjem, moli kolena v zrak in tuhta in razmišlja. Kar mu obstane pogled na ogromnem starem oprtnem košu, ki visi na enem od opornih brun. Star in hudo izrabljen je že ta koš, vendar — ogromen je. Koliko zraka bi ta-le zajel! Janezka je kar vrglo na noge. Padalo! Toliko zaželjeno, toliko iskano padalo je tu, visi na žeblju ob skednju in samo čaka, da ga Janezek zagleda, da se ga spomni! Joj, kako je mogel biti tako dolgo slep!

Janezek se ogleda — nikogar ni v bližini. Z kolom pridvigne in odmakne koš z žeblja, da pade s treskom predenj. Sedaj pa brž na prvi poskus! Kar tu v skednju! Skednjeva streha bo zaenkrat dovolj visoka. Tamle je lestva. V znoju svojega obraza jo prisloni k strehi. Sopeč in hropeč zvleče sebe in ogromni koš na streho. Težko je šlo, hudo se je upiral častitljevi očanec. Na vrhu si je Janezek zadovoljno otrl čelo in nos ob rokav. O, navzdol pojde hitreje! Le kako bi? Da bi skočil on naprej in držal koš nad seboj ne bo prav dobro. Bolje bo, da leže nanj in se tako s koševno odprtino, obrnjeno k zemlji (da, se vjame čim več zraka vanj, seveda!) spusti s strehe.

Mišljeno — storjeno. Prav na rob strehe je pomaknil koš — vsa odprtina je zijala proti tlam — trenutek ga je pridržal, potem bliskoma legel nanj, ga obenem odrinil in — — tresk! — — sta prispela na trda tla.

Zalostno se je razčeperil stari koš in se v stoku sesedel pod Janezkovim trebuhom. Presenečeno in boleče je jeknil Janezek. Nekaj trdih viter se je ne-

milo zasadilo skozi hlače in — malo je manjkalo, da tudi ne pod kožo. Uh, kako težko se je pobral. Jezno je pogledal podrtije svojega „padala“ in odšantal v hišo —

Nič hudega ni bilo, hvala Bogu! Malo se je opraskal, malo potolkel, dva dni je nekaj krevljal — to je bilo vse. Lahko bi bilo hujše. Ubil bi se bil lahko, kakor že marsikater pilot, ki se mu padalo ni hotelo odpreti, ne zadržati padca, in je treščil z vso silo ob zemljo. — Tudi koš ni hotel ali ni mogel zadržati sile padca, toda na to naš Janezek ni pomislil.

M. N.

Uganke.

Rešitev ugank iz 5. štev. „Grude“:

Križanka 1: Kozje, Maribor, Dramlje, Prizren, Velenje, Metlika, Detelja, Vransko. Po sredini čitaš „Zimzelen“.

Zlogovnica: Aškerc, Šorli, Kersnik, Erjavec, Razlag. Ime: Aškerc.

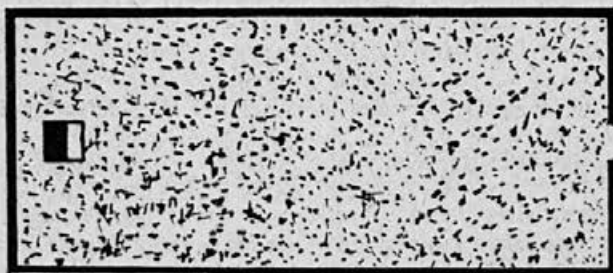
Račun: Oba avtomobila sta na sredi pota.

Demant.

Vodoravno in navpično priimek glavnega junaka iz povesti Frana Levstika. Levo navpično in zgoraj vodoravno otok v jadranskem morju. Spodaj vodoravno in desno navpično način smrti.

Požar na pristavi.

Pristava je ograjena z nepreloženim zidom; na pristavi je suha trava. Nasproti edinih vrat ima čuvaj leseno hišico. Nekega dne ko veter vleče v smeri od vrat proti hišici, nastane ogenj ob vratih, ki se kmalu razširi na vso črto in naglo prodira. Kaj naj naredi čuvaj, da bo šel popolnoma lagodno skozi vrata, nemoten od ognja.

Kdo ima očeta in mater, pa ni sin?

Fantje - bodoči gospodarji!

Čim več boste imeli iskušenj, tem boljši gospodarji boste. Izberite si po 100² travnika, njive, vinograda, sadnega vrta in obdelujte ga, kot ga o deluje vzorni gospodar. **Ako uporabite apneni dušik in Nitrofoskal Ruše, ki vsebuje vse hranljive snovi: dušik, fosforno kislino, kalij in apno,** torej vse kar rastlina rabi za hrano, svoje življenje in dober plod. Imeli boste veliko veselje, kajti uspeh v dobrem in obilnem pridelku Vam bo vzbudil zaupanje in ugled med domačimi.

**Nitrofoskal Ruše in apneni dušik izdeluje
Tovarnica za dušik d. d., Ruše pri Mariboru**

ki raziskuje tudi zemljo in daje navodila za pravilno gnojenje.

„Ali si že član Kmetijske Matice“! Poravnajte naročnino!

Pozor čebelarji!

Kupimo večjo množino prvovrstnega točenega medu. Pošljite vzorec z najnižjo ceno na

JULIJ ZUPAN
LJUBLJANA, Sv. Petra 35

Varstvena

znamka

„MRAVLJA“

Prima flor nogavic traja en par delj kakor več parov drugih. Pazite na znamko in zahtevajte pousod le la nogavice znamke „Mravlja“.

katerega vrednost in korist je opisana v Grudi št. 1. 2. 3. 4. 5.
Prečitajte dotične članke. Dobi se samo pri

M. Težaku, Zagreb
Gundulićeva ulica 13.

v kanticah od 5 kg in stane ena kanticah s poštnim povzajem
Din 125.— To olje je nesporno najuspešnejše sredstvo za krm-
ljenje slabotne in zahirane živine in sicer radi bogate vsebine
na vitaminu A in posebno radi vitamina D, ki ga v nobenem
drugem krmilu ni.

Novost!

Novost!

Zakaj so „TIVAR“ OBLEKE najboljše in najcenejše?

Največja in najmodernejše urejena tovarna sukna v Jugoslaviji je organizirala svoj konfekcijski oddelek „TIVAR“ tako, da pridejo njene obleke direktno v roke kupca — konsumenta za najnižjo tovarniško ceno, kakor razvidite iz naših cen. Po Jugoslaviji smo tako otvorili okrog 300 naših prodajalnih, kjer prodajamo na ta način naše obleke za odrasle in otroke.

Cene smo mogli tako znižati samo zato:

1. KER mi izdelujemo volneno sukno v lastni tovarni.
2. KER izdelujemo obleke iz tega blaga na modernih ameriških strojih iz lastnega blaga v lastni delavnici, ki je urejena tako, da izdelamo na dan več sto oblek. Stroji so tako izpopolnjeni, da se obleka v najkrajšem času izgotovi po najnovejšem kroju.
3. KER mi teh oblek ne prodajamo predprodajalcem in trgovcem, ampak direktno kupcu — konsumentu po naših prodajalnih, v katerih se ne sme nobena obleka prodati dražje, kakor je originalna cena, ki je pritrjena na vsaki obleki.
4. KER mi izdelujemo vse to doma v Jugoslaviji, nam ni treba plačati nobene carine, prevoznine in nobenih provizijskih stroškov

Iz tega razvidite, koliko stroškov smo od oblek odbili, ki jih vi plačujete, če kupujete obleke pri drugih trgovcih. Vi plačate najprej carino, potem različne procente zastopnikov, potem dobiček veletrgovca ter mallega trgovca, ki vam blago prodaja, dalje morate plačati delo, ki stane na naših strojih malenkost. Koliko je vsaka obleka pri nas cenejša, lahko izračunate sami, če primerjate naše cene z onimi, ki ste jih plačevali do sedaj za svoje obleke.

TO NI REKLAMA — TO JE ISTINA — PREPRIČAJTE SE SAMI!

Cene „TIVAR“ oblek so sledeče:

Za Din 290 dobite pri nas že prav dobro obleko; za Din 350 dobro športno obleko; za Din 490 prvovrstne kamgarn obleke, izdelane po najnovejših krojih, s prvovrstno podlogo.

Vse vrste oblek za otroke od 110—170 Din, mornarske obleke 130 in 150 Din.

Suknene hlače dobite že za Din 89 in naprej do 180 Din.

Jahalne hlače — volneni struhs za Din 150.

Raglan sukne za Din 450—750.

Iz zgornjih pojasnil in iz naših cen razvidite, da morate svoje obleke kupovati pri nas, če nečete metati denarja stran. Pridite gotovo v našo trgovino, da si obleke ogledate in kupili jih boste drugič, kadar vam bo treba. Glavno je, da se prepričate o kvaliteti blaga, o prvovrstni izdelavi in da uvidite velikansko pocenitev oblek. Ko se boste o vsem prepričali sami, boste gotovo postali naš stalen odjemalec v vašo lastno korist.

Oglasite se torej v naši trgovini o prvi priložnosti

Naša trgovina v Ljubljani za „TIVAR“ obleke je:

Ivan Kos, družba z o. z.

Sv. Petra cesta števil. 23 in Celovška cesta števil. 63.

Po vseh krajih iščemo moške in ženske, kjer imajo svoj poklic in bivališče. Dnevni zaslužek 250 dinarjev. Prijaviti se: „TEHNA“, Ljubljana, Mestni trg 25/I. - Znamka za odgovor.

Praden si nabavite pisalni stroj, si ogledite stroj

TRIUMPH
PISALNI STROJI

Specijalna mehanična delavnica

Barvni trakovi, ogljeni papir, računski stroji i. t. d. vedno v zalogi

LUD. ŽITNIK, — Ljubljana

Kolodvorska ulica 26. — Telefon števil. 34-23

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani
Kolodvorska ulica 7

Ima v zalogi po najnižjih cenah deželne pridelke, najfinejšo banaško in domačo moko, krmila, špec. blago in ostale v to stroko spadajoče, predmete.

Zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, prvovrstne strešne opeke iz opekarne Ilovac, Karlovac, ter najboljšega splitskega in trboveljskega portland cementa.

Primarij Dr. FR. DERGANČ

ordinira od 11. do 1. ure

LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4.

Radio, gramofone, pisalne stroje

najcenejše in najboljše

FRANČ BAR, LJUBLJANA

Telefon 2407.

Mestni trg 5.

Telefon 2407.

Živinorejci!

Ko prodajate in tudi kadar kupujete na sejmu ali v hlevu živino, imejte vselej pri sebi zanesljivo in praktično žepno knjižico „Določanje žive teže pri govedu brez tehtnice“, katera Vam pove brez računanja in brez vage koliko je vaša živina težka. Cena knjižice je samo 10 — Din, po pošti 12 — Din. Dobi se po vseh trgovinah ali pa pri založniku

J. H. VIČIČ, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ŠTEV. 7.

Lekarna TRNKÓCZY

Ljubljana, Mestni trg št. 4.

Telefon 2186. — Pošt. ček-rač. 10755

Zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil i. t. d.

Dobro kupite

Nogavice, kravate, srajce, nahrbtnike, naramnice, dežnike, palice, čipke, svilnate trakove, gumbе, nože, škarje, vošče-no platno (Wachstuch), potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, tapetnike le pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Nizke cene!

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

Modni kamgarni

Sportni ševijoti
za fine obleke.

Velika izbira,
ugodne cene.

R. MIKLAUC "Pri Škofu"
Ljubljana.

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE
IZVRŠUJE VSE TISKOVINE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO

USTANOVLJENA LETA 1828

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

reg. zadr. z neom. zav.

TAVČARJEVA (SODNA) UL. 1.

Telefon št. 2847. — Rač. poš. hran. št. 14.257. — Brzjavaj: „KmetSKI dom“.

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, pri tromesečni odpovedi po 7 1/8%, brez odbitka davka na rente.

Stanje vlog:
Din 30.000.000.-.

Rezervni zaklad:
nad Din 500.000.-.

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačne poštno položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.

Posojila daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8-12 1/2 in od 3-4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki — 12 1/2 ure.

